LIBRIS | We know books

NATHAN DEVERS

Legăturile artificiale

roman

Traducere din limba franceză de
GABRIEL SOARE

UNIVERS

LIBRIS | We know books

Cuprins

PARTEA I
PE FIRUL ACTUALITĂȚII 17

PARTEA A II-A
NAVIGARE INCOGNITO 73

PARTEA A III-A
REINIȚIALIZARE 163

PARTEA A IV-A
CONTROL Z 219

Epilog 264

LIBRIS | We know books

În fața unui telefon ori ecran
Ființele-n genul meu n-au nicio șansă
Totul merge mai rău, mâniem, sufocăm.
Într-o mare de fiere și de mediocritate
Singurătatea ne-neacă și resentimentul.

Mai devreme, mi-am pornit computerul.
N-aveam nimic de-a face, scrolla singur.
Facebook adoră să-și verse gunoaiele.
Twitter și Instagram? Un amestec mai rău.
Involuția are loc, tinde spre infinit.

Nu mai suntem oameni, ci burice țipând.
Ne povestim viața, dăm like și dislike.
Încercăm în van s-atragem atenția
Ne scurgem într-o zeamă nesfârșită
Unde vanitățile se-adună ca ruinele.

Scrolling

PARTEA I

PE FIRUL ACTUALITĂȚII

LIBRIS | We know books

Capitolul 1

Duminica la Rungis era o nebunie. De când locuia acolo, Julien făcea tot ce îi stătea în putinţă ca să se întoarcă acasă cât mai târziu posibil. De dimineaţă până seara, un aer de singurătate se lăsa peste localitate. Pe străzile pustii, nu se găsea niciun magazin deschis cale de douăzeci de minute. Dacă te aventurai afară, ferestrele birourilor închise arătau că şi comuna era la fel de închisă ca ele. Rungis aducea cu un loc abandonat în urma unei catastrofe nucleare. Doar sunetul avioanelor care decolau de pe Orly aminteau de existenţa lumii. Nişte necunoscuţi probabil că-şi sorbeau sucul de roşii ascultând stewardesa care îi anunţa că zboară spre un tărâm disputat între plajă şi mare. Claustraţi în apartamentele lor, rungisenii aşteptau răbdători să apună soarele şi să înceapă o nouă săptămână, ca şi când ar fi fost de acord să vegeteze, imobili şi inerţi, la marginea unui mare aeroport. Părea că o regulă nescrisă se instaurase printre ei: duminica, fiecare rămânea mai mult sau mai puţin la el acasă. Nu-i trecea nimănui prin minte să strice această atmosferă de linişte sau de vid, acest parfum de sihăstrie eternă.

Julien locuia la Rungis din 8 februarie. După despărţirea de May, când îl alungase din garsoniera pe care o închiriaseră

UBBIS | We know books

împreună, încercase, fără mari speranţe, să le ceară ajutorul părinţilor lui. În zadar, bineînţeles. Aceştia invocară unul dintre acele pretexte pe care le stăpâneau perfect: obloane ce trebuiau vopsite, facturi monumentale din cauza unei probleme la instalaţii, motorul maşinii ce trebuia schimbat... Cu ei, fiecare perioadă era mereu dificilă. Julien cunoştea prea bine felul lor de a se ascunde după deget, de a se învârti în jurul cozii, de a-şi justifica egoismul înnăscut prin mii de absurdităţi. În plus, în timpul mesei în care le povesti situaţia în care se afla, atunci când tatăl lui îi explică faptul că, fie şi cu toată bunăvoinţa din lume, nu ar putea să-i plătească nici măcar o parte din chirie, Julien nu avu puterea să-i confrunte. Se mulţumi să le răspundă că îi înţelege. Într-un fel, era sincer: nu mai era la vârsta la care putea să dea vina pe părinţi pentru propriile necazuri.

Pe măsură ce vizionările de imobile se înlănţuiau, Julien renunţă uşor, uşor la dorinţa lui de a nu se îndepărta prea mult de strada Littré. În Parisul *intra-muros*, dosarul[1] lui abia dacă îi dădea posibilitatea să închirieze o cămăruţă lugubră cu toaleta pe palier. Astfel că se văzu nevoit să accepte adevărul: în calitate de tânăr „artist", nu se putea instala decent în capitala propriei sale ţări. În fiecare zi îşi lărgea şi mai mult orizontul de căutare, până ce dădu peste anunţul unei garsoniere subînchiriate în inima comunei Rungis. Aşa cum vedea atunci lucrurile, adresa aceasta nu ar fi fost decât provizorie: cel mult o poveste de câteva zile sau o lună, timpul necesar pentru a migra către o suburbie mai puţin îndepărtată, aşa cum erau Montrouge sau

1. În Franţa, înainte de a închiria un apartament, cel care doreşte să-l închirieze trebuie să-i furnizeze proprietarului o serie de documente care să ateste faptul că îşi va putea permite chiria. Deşi nu este o regulă, se obişnuieşte ca proprietarul să aleagă un chiriaş care are un salariu de cel puţin trei ori preţul chiriei. (N. tr.)

Issy-les-Moulineaux. Din acest motiv, nici măcar nu se obosi să-şi amenajeze locuinţa temporară. „Locuinţa temporară", de fapt, nu era exprimarea potrivită. După el, Rungis ar juca rolul unei zone de tranziţie. Nu ar fi nimic altceva decât o localitate de aşteptare.

Acum, cele zece zile durau de mai mult de trei luni şi Julien nu mai visa deloc la perspectiva niciunei mutări. Nu că s-ar fi simţit ca la el acasă în Rungis, nici vorbă. Nimic nu exprima o mai mare indiferenţă sau monotonie ca această localitate mărginită de o autostradă, de hangare şi de un aeroport. Era adevărat că, într-un fel, această suburbie era exact pe măsura lui. Nici prea rurală, nici prea impersonală, Rungis nu era o localitate mică, ci o mare localitate în miniatură. Populată în principal de birouri, comuna avea mai multe aparate de cafea decât locuitori. Rezultă de-aici că întâlneai destul de puţini oameni. Cu toate acestea, totul era gospodăresc, începând cu florile pe care primăria le planta fără preget pentru a maximiza bunăstarea alegătorilor şi pentru a obţine o etichetă prestigioasă. Din motivul acesta, Rungis era un loc unde nu se petrecea nimic, absolut nimic, dar unde se adulmeca în aerul din jur o mireasmă duioasă şi absurdă: aceea a unei aventuri care, necerând decât să se nască, încă îşi căuta punctul de plecare.

În acea seară, totuşi, un început de epopee avea să se schiţeze: pentru prima oară după mult timp, Julien urma să aibă un concert într-un bar din arondismentul V, cu ocazia redeschiderii acestuia. Thibault Partene, patronul barului Piano Vache, îi dăduse vestea printr-un SMS victorios: „Hello, pianistul meu drag, mă bucur să te anunţ că după doi ani în care am fost închişi, în sfârşit vom putea să ne reluăm seratele de jazz şi voie

LIBRIS | We know books

bună! În principiu, vor fi mulți clienți americani. Prin urmare, mă gândeam să le tragem o compilație de melodii din filmele lui Woody Allen, ca în vremurile bune... Crezi că poți pregăti vreo zece bucăți muzicale pentru săptămâna viitoare? Dacă da, e ok 100 euro? Salutare."

Piano Vache era situat în vârful Muntelui Sainte-Geneviève[1], puțin mai la vale de Panthéon, pe îngusta stradă Laplace, alee pe care aterizau în fiecare seară roiuri de turiști în căutare de peripeții. Trebuie menționat că după 2011, data la care *Midnight in Paris* apăruse în cinematograf, atractivitatea turistică a acestui cartier nu se mai oprea din creștere, aproape surclasând cartierul Montmartre sau bulevardul Champs-Élysées. În filmul lui Woody Allen, într-adevăr, eroul masculin, un idealist american jucat de Owen Wilson, se plimbă visător prin arondismentul V. La miezul nopții, în timp ce contempla curtea din fața bisericii Saint-Étienne-du-Mont, are loc un miracol: călătorește în timp și se regăsește în Parisul Anilor nebuni, în compania lui Hemingway, a lui Fitzgerald și chiar a lui Picasso.

De-atunci, curtea în cauză simboliza feeria pariziană. Devenise o oprire inevitabilă pentru oricine vizita Parisul vara. În fiecare seară, zeci de turiști fumau acolo o țigară cu inima plină de adrenalină. Cum miracolul allenian nu se petrecea, făceau câțiva metri în căutarea unui bar romanesc. Spre bucuria lui Thibault Partene, turiștii dădeau năvală în strada Laplace, unde drumul era atât de îngust încât clădirile păreau că se sărută pe deasupra capetelor lor. Nici măcar nu li se stingea țigara că și dădeau peste vitrinele barului Piano Vache, cu ferestrele lui arcuite și lambrechinul lui retro. Cuvintele „Le

1. Deal situat în Paris, pe malul stâng al Senei. (N. tr.)

Piano Vache" erau tipărite deasupra intrării cu caractere vintage. Ornamentații subtile decorau fiecare literă, ceea ce le făcea să pară că dansau și le dădea o înfățișare de note muzicale. Din ce în ce mai uimiți, „burgerii", cum îi numea Thibault Partene câteodată, intrau într-o sală cu lumină difuză și cu pereți acoperiți cu afișe de protest, li se aducea bere și, până la unu noaptea, Parisul era o sărbătoare[1].

Ca toate magazinele, barurile, cluburile, bistrourile și restaurantele, deci ca aproape întreaga economie mondială, Piano Vache avusese foarte mult de suferit de pe urma crizei sanitare. De la o carantină la alta, de la o ieșire din carantină la alta, de la interdicția de a ieși serile la masca obligatorie, de la certificat la o mie de alte protocoale, totul pe fondul unei absențe prelungite a turiștilor, Thibault Partene ajunsese la sapă de lemn. Barul rămăsese închis timp de aproape doi ani și se ajunsese chiar până la cedarea licenței unui nou proprietar. În mesajele pe care i le trimise lui Julien între 2020 și 2022, alterna între două crize opuse, dar nu contradictorii: se lua când de „javrele din guvern", când, în perioadele de epuizare extremă sau de resemnare, de virusul în sine: „tâmpenia asta de corona", „nenorocitul ăsta de virus care ne distruge viața", „***** asta de boală care a stricat tot". Niciodată în timpul crizelor sale nu îi reproșă epidemiei că omorâse oameni. Părea că îi poartă pică mai mult pentru că îi ruinase barul.

Cu toate acestea, pe 15 mai 2022, optimismul era în floare. Intrând în sala deja pe trei sferturi plină, Julien constată că nu se schimbase prea mult, se dovedea a fi doar mult mai curată ca înainte. Graffitiurile și posterele cu Che Guevara continuau să

1. Aluzie la romanul lui Ernest Hemingway, *Paris est une fête*, tradus în românește cu titlul *Sărbătoarea continuă*. (N. tr.)

LIBRIS | We know books

decoreze pereții la adăpostul grinzilor aflate la vedere, însă lumina era mai vie, iar mesele străluceau ca și când patina lor de mizerie și urmele de alcool se evaporaseră. În timp ce Julien își deschidea partiturile, reperă doi, trei spectatori pe care privirea lui avea să-i fixeze de-a lungul serii pentru a lua pulsul publicului la intervale regulate. Era mai întâi o masă de americance care râdeau ostentativ și își făceau story-uri pe telefoane. Mai în spate, un pensionar golea o halbă de bere, cu obrajii ciupiți de vărsat de vânt și cu ochii în gol. În sfârșit, într-un colț, în celălalt capăt al sălii, un cuplu își aștepta comanda. Bărbatul purta pantaloni albi și era încălțat în tenisi. Era foarte bronzat, se străduia să stea drept și își aranja părul la fiecare zece secunde. Când prietena lui întorcea capul, îi privea profilul din colțul ochiului, se apleca timid spre ea, înaintând câțiva centimetri. În mod evident ezita să-i pună mâna pe umăr. În ceea ce o privește pe fată, ea își petrecea timpul potrivindu-și masca. Era felul ei de a-și reface machiajul.

— *Ladies and gentlemen, welcome to the Piano Va-a-che!*[1]

Partene improvizează câteva fraze în engleză, marcându-și discursul cu cuvinte-cheie: invocă de trei ori „*Frenchy style*"[2] și „*Parisian way of life*"[3]. Julien, care îl asculta neatent, se întreba dacă există un „Parisian way de a lua RER-ul[4] pentru a câștiga 100 de euro într-un bar kitsch". Thibault continuă să vorbească despre tema serii și îi făcu cu ochiul lui Julien: era semnalul pentru a începe să cânte.

1. „Doamnelor și domnilor, bine ați venit la Piano Va-a-che!" (N. tr.)
2. „Stilul franțuzesc". (N. tr.)
3. „Stilul de viață parizian". (N. tr.)
4. Tren expres care leagă suburbiile de centrul Parisului și asigură călătorii rapide în oraș, deservind stațiile principale, având totodată numeroase legături cu metroul parizian. (N. tr.)

În momentul în care își puse degetele peste claviatură, Julien se simți imediat cuprins de o amețeală la vederea mâinilor lui. Se aflau acolo, întinse și rigide ca niște vechi turbine, încărcate cu toate stângăciile de care erau capabile. Și dacă motorul nu se aprindea? Și dacă mașinăria se dovedea a fi ruginită? Îi era frică mai ales de inelarul lui: spre deosebire de degetul mare sau de arătător, „degetul iubirii" nu era dotat cu o forță interioară. Agățat de degetul mijlociu ca o cireașă de părtașa ei, blocat în articulația lui, nu are puterea de a se ridica singur, de a-și lua elan pentru a lovi clapa în plin. Din lipsă de antrenament, chestia aceasta se transformă din deget în creangă de copac mort. Și el, în afară de meditații, de cât timp nu mai cântase la un pian adevărat, în fața unui public adevărat? De ce nu și-ar fi pierdut îndemânarea? Julien încercă să alunge acest gând, însă era prea târziu: sindromul impostorului se întorcea. Tâmplele îi zbârnâiau deja. Ca un metronom dereglat, inima i-o luă la goană. S-a terminat, se auzi gândind, căci știa sigur: își pierdea puterile de îndată ce se temea că le pierduse.

„Take the A-Train"[1] nu durează niciodată mai mult de două sau trei minute, indiferent de tempo. Julien cunoștea bucata asta pe de rost. La început, degetele execută un tril, fluieră ca o locomotivă și se cațără spre diezi: trenul se pune în mișcare. Încet, mâna stângă se activează. Nonșalantă, se rostogolește pe partea stângă a claviaturii, escaladează printre clape și se prăbușește brusc. Din coborârile și urcările ei emană o frază îngroșată și plină de sânge-rece. Se distinge linia melodică joasă care va reapărea până la sfârșitul bucății muzicale ca o mișcare de bielă. De partea cealaltă, mâna dreaptă se bâțâie de colo colo.

1. Cântec de jazz compus de Billy Strayhorn și făcut celebru de orchestra Duke Ellington. (N. tr.)

LIBRIS | We know books

Pentru ea, pianul nu este altceva decât o imensă trambulină. Ea face echilibristică pe claviatură cu viteza unui păianjen săritor și cade în picioare evitând să producă note false. Între două note pe portativ, își ia răgaz pentru a face spectacol, pentru a se legăna în aer, pentru a dansa în locul notelor. Dacă s-a realizat conexiunea, pianistul uită de degetele lui și zâmbește cu ochii ațintiți spre public. A urcat în Trenul A împreună cu spectatorii, se lasă dus în vagonul de jazz, care merge cu viteză, sunetele se balansează, muzica oscilează și clienții țopăie.

Numai că Julien nu reușea să alunge această obsesie sumbră și agasantă: ar trebui ca Trenul A să deraieze? Încă de la început, degetele lui alunecară pe clapa greșită și ratară o notă. Nimeni nu își dădu seama, însă această greșeală îl stresa, stresul îl făcea să transpire și transpirația îl tulbura încă și mai tare: Julien ezita să se întrerupă pentru a lua totul de la capăt. Însă un instinct de supraviețuire îl făcea să continue ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Nu îi folosi la nimic. În vreme ce agonia se prelungea, își privea degetele cu impresia că, precum niște schiori lamentabili în mijlocul unei pârtii, aveau să-și rupă gâtul între bemoli și diezi. Când americanii începură să chicotească, se umplu paharul. Din acel moment începu să i se pară că locomotiva dădea totul la o parte, că se transforma într-o mașină scăpată de sub control: că, lovind obstacole în dezordine, își dădea duhul sub privirea severă a lui Partene și a lui Che Guevara.

Clienții avură reflexul de a aplauda oricum, cu excepția pensionarului care oftă în spatele ochelarilor ca un semn misterios. Cât despre americance, păreau mulțumite de story-urile pe care le făceau. Numai cuplul de timizi părea că ignoră acest fiasco. Bărbatul bronzat cu pantalonii albi era prea ocupat cu inițierea

unei apropieri. Ca pionii într-o partidă de șah, mâinile lui se apropiau cu pași mărunți de brațul prietenei. Aceasta nu reacționa. Nu era încă vremea.

Julien dădu pe gât trei guri de bere și își veni în simțiri. Pentru a-i ieși „Rhapsody in Blue"[1], trebuia să închidă ochii și să-și imagineze genericul de la *Manhattan*: zorii care se ivesc în alb și negru peste zgârie-nori geometrici. Într-un cadru cu fațade metalice și lumini arzătoare, pietonii ies din case pentru a merge la serviciu. Trag de timp grăbindu-se totodată, se îngrămădesc în fața vitrinelor, în taxiuri, la intrările în clădiri. Pare că fiecare dintre ei duce cu sine mici intrigi: povești de dragoste sau întâlniri secrete. Cu toții aleargă spre aventurile lor în vreme ce soarele se joacă de-a v-ați ascunselea printre turnuri. La colțul unei străzi, o clădire îl înghite ca un nor, e noapte în miezul zilei. Iată-l reapărând, încă și mai luminos, săgetând cu razele pe deasupra unui ocean de ulmi: Central Park face o baie de soare. Apoi ritmul se iuțește, muzica se înlănțuie și siluetele defilează. Melodia se stinge și se face deja noapte.

Și-acum, îl făcuse praf pe Gershwin? Reacțiile publicului erau contradictorii. Pe de-o parte, americancele plătiră nota și plecară. Să fie din cauză că făcuse din *Manhattan* un film insipid și din New York un Phenian? De cealaltă parte, bătrânul domn cu ochii goi dădea din umeri. Cât despre porumbeii blocați în colț, le era în continuare teamă să finalizeze. Nimic concret, în concluzie. Din bucată muzicală în bucată muzicală, Julien se cufundă întreaga seară în calvarul îndoielilor și partiturilor lui. Pe pupitrul lui, berile gratuite se adunau ca niște

1. Melodie compusă de George Gershwin, folosită în filmul *Manhattan*, al lui Woody Allen. (N. tr.)

medicamente. Trecu prin tot repertoriul Woody Allen, de la *Annie Hall* la *Zilele radioului*, de la Sidney Bechet la Isham Jones, de la *Viața lui Harry* la Carmen Lombardo. Orele se scurgeau, barul se golea ușor, ușor pe ritmurile de jazz și Julien se simțea din ce în ce mai vinovat de fiecare dată când un client cerea nota.

LIBRIS | We know books

Capitolul 2

Dacă Serge Gainsbourg ar fi avut 28 de ani în 2022, ar fi cântat la Piano Vache pentru a-și rotunji veniturile? S-ar fi neliniștit și el la gândul că și-a ieșit din mână? Ar fi tot băut pentru a domoli această frică? S-ar fi ridicat brusc de la pian, ca o jucărie pe arcuri, sărind de la prea mult alcool, scandalizat în fața acestui bar foarte curat în care un public încremenit se demoraliza cu viteza luminii? Asta se tot întreba Julien în autobuzul de noapte în drum spre casă. De fiecare dată când se gândea la situația lui, nu se putea abține să nu se gândească la Gainsbourg. Zece stații îl despărțeau de Rungis, iar răspunsul, totuși, sărea în ochi: Gainsbourg era mort de trei decenii – și odată cu el dispăruse o întreagă viziune asupra muzicii. Una carbonizată de aristocrați decăzuți, de bețivi gingași și de corigenți eruditi, bântuiți de clasici. Una compusă cu pensula, care îi tutuia pe cei morți, de la Brahms la Beethoven, și îi resuscita fără șovăieli în imense hore macabre și provocatoare. O muzică pe care nu se poate dansa, în care voci alterate renunțau să mai cânte, poate doar prin efracție, ca și când i-ar fi costat să imite acustica notelor, să-și revină din mahmureala în care musteau încă de dinainte să fi băut. Gainsbourg avea alte lucruri de făcut decât să cânte. Cu gâtul în piuneze, cu laringele zdrelit, pierdut